

STAVETRÆNING FOR ORDBLINDE VOKSNE – EN EFFEKTMÅLING

Karina Bek, SDU 28.09.12

Tal sammen to og to

- Hvad har du lyst til at afprøve i din praksis?

Det jeg gerne ville afprøve..

	Perceptivt	Produktivt
Tekniske færdigheder	Afkodning , fx -bogstav-lydomkodning -morfemgenkendelse -helordsgenkendelse -evt. oplæsningsfunktion i CD-ORD	Stavning , fx -lyd-bogstavomkodning -morfemgenkendelse -helordsgenkendelse -evt. ordforslag fra CD-ORD
Funktionelle færdigheder	Læseforståelse , fx -kendskab til teksttyper -læsestrategier (metakognition) -aktivering af baggrundsviden	Skrivning , fx -faseopdeling (forberede, formulere, forbedre) -skabe sammenhæng på sætnings- og afsnitsniveau -bruge modeltekster/ skriveskabeloner

Skriftsproglige færdigheder
 Bearbejdet fra Bek, K. & Nobelius, T. (2011). Læseformlen, et undervisningsredskab. I: *Læsepædagogen* 4

Skriv løs med it

- Kursisten trænes i
  - de hyppigste danske stavemønstre
  - brug af et ordforslagsprogram, her CD-ORD
- En lærervejledning
- Et opgavekatalog (word-fil)

* * *

- Juul, H. & Clausen, J.K. (2009). *Unge ordblinde skriver løs med it. Projektreport*. Virum: Dansk Videnscenter for Ordblindhed

Kriterier for undervisningsmaterialer

- Er der en tilgængelig og grundig lærervejledning?
  - afprøvet på målgruppen
  - tager udgangspunkt i sprogets opbygning (skriftens principper)
  - teori om læsning/læsevanskeligheder

Kriterier for undervisningsmaterialer

- Træner det én delfærdighed af gangen?
  - har det et klart formål?
- Er metoden multisensorisk, fx varierede opgavetyper? (læse, skrive, høre, se)
- Er sværhedsgraden støt stigende, altså et systematisk opbygget materiale?

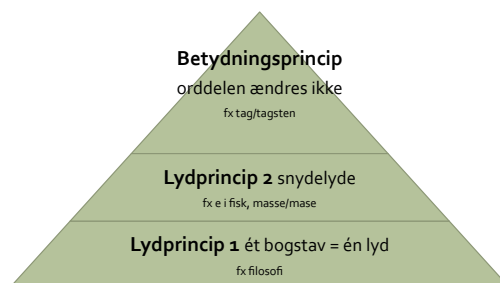
Min hypotese om *Skriv løs med it* som et effektivt materiale

- Hvordan effektiv staveundervisning for voksne ordblinde?
  - indhold: skriftens principper + CD-ORD (funktionelt)
  - form: en intensiv overordnet struktur + en fast lektionsstruktur

***

- National Reading Panel (2000). *Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction*. Washington, DC: The National Institute of Child Health and Human Development.

Skriftens principper - indholdet

Dagens program

- Husker du?
- Dagens fokus, mundtligt
- Dagens fokus, skriftligt
- Lyt & Ret
- Dagens J*ker
- (Kursist)duks
- Dagens duks

En del af en helhed

- Dagens program
  - Siden sidst
  - Teknik
  - Sprogsjov
  - Læse-skrive i brug
  - Opsamling

Eksempel på opgave

-i elevens opgavekatalog

	2. konsonant	
	n	l
1. konsonant		
g	gnom gn..	glad gl..
s	sne sn..	slå sl..

Design

- 5 ordblinde deltagere
- 3 undervisere (+ praktikant)
- Undervisning
  - fire uger
  - fire gange om ugen
  - 3 lektioner pr. gang (1-2 med *Skriv løs*)
- Præ- og posttest

Resultater

på Nonordsstavning fra 'DVO-testen' (Arnbak & Borstrøm, 2007)

Deltager	Præ	Post	Ændring*
BO	11	19	11/25 vs. 19/25, $p=0,01$, én-halet
KW	11	17	11/25 vs. 17/25, $p=0,02$, én-halet
SC	11	18	11/25 vs. 18/25, $p=0,01$, én-halet
JM	20	22	20/25 vs. 22/25, ikke sign.
CP	20	23	20/25 vs. 23/25, ikke sign.

*beregnet med McNemars signifikanstest for ændringer

Lyon & Moats' 10 kriterier

for effektundersøgelsers pålidelighed

fortsættes..

- Teoribaseret
- Forudgående hypotese
- Deltagergrupper
- Undervisningsprogrammer
- Kontrolgruppe(r)
- Undervisningsvariation

Lyon & Moats' 10 kriterier

for effektundersøgelsers pålidelighed

..fortsat

- Langtidseffekt
- Lærereffekt
- Anden undervisning
- Hjemmets bidrag

* * *

- Var deltagergruppen repræsentativt udvalgt?
- Var resultaterne statistisk signifikante?

Eksempler på fejlkilder i undersøgelsen

- Ingen kontrolgruppe
- Ingen tagen højde for forskellige komponenter
  - fx CD-ORD-effekten ikke undersøgt
- Ingen måling af langtidseffekt
  - kun 'kvalitativt'
- Et gran af lærereffekt
- Ingen tagen højde for anden undervisning

Derudover

- Ikke repræsentativt udvalgt deltagergruppe
- Single case study vs. lille stikprøve
- Valg af test
  - materialespecifikke nej, generelle ja (dog ikke til bredere færdigheder)
  - ingen kvalitative test
- Rammer
  - overføringseffekt til ikke-intensive forløb?

Umiddelbar nytteværdi

- Kursisterne selv: 'harddisken defragmenteres'
- Inspiration for kolleger
- Reklameværdi for erhvervskonsulenten
- Overvejer videreudvikling af materialet

Tal sammen to og to

Når du skal til at undersøge din praksis..

Hvilke kriterier vil du prioritere højest?

At tage med hjem →

- Afgræns indhold, stil kriterier op, lav en plan for forløbet og gå i gang

- Udviklingsprojekter = forstadier til forskning
  - brug midlerne og ekspertisen (forskere, konsulenter, styrelser, fonde) til at komme videre

* * *

- Sammensætning af et nyt testbatteri

- Opfordring til at danne læsenetværk

Tak for opmærksomheden!

- Spørgsmål eller kommentarer?

- skriv til mig på kbb@vucha.dk